

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 437/2020-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], právne zastúpenej JUDr. Lubomírom Müllerom, euroadvokátom, Symfonická 1496/9, Praha, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 23 C 14/2017 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 23 C 14/2017 porušené boli.

2. [REDACTED] priznáva finančné zadostučinenie v sume 200 € (slovom dvesto eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Bratislava I je povinný nahradiť [REDACTED] trovy konania v sume 375,24 € (slovom tristosedemdesiatpäť eur a dvadsaťštyri centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Lubomíra Müllera, Symfonická 1496/9, Praha, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a argumentácia sťažovateľky

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 437/2020-8 z 12. novembra 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), právne zastúpenej JUDr. Lubomírom Müllerom, euroadvokátom, Symfonická 1496/9, Praha, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 23 C 14/2017 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti doručenej ústavnému súdu 3. júna 2020 uviedla, že napadnuté konanie iniciovala žalobou z 13. marca 2017, ktorou sa domáha proti Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, odškodnenia za nezákonné väznenie jej zomrelého otca [REDACTED]. Sťažovateľka podala predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v napadnutom konaní, ktorá ním bola vyhodnotená ako dôvodná, pričom predseda okresného súdu zaradil vec medzi

sledované veci s režimom kontroly úkonov každé tri mesiace. S vybavením sťažnosti však sťažovateľka nie je spokojná. Vec je podľa názoru sťažovateľky jednoduchá, v rámci konania nie je potrebné volať ťažko dostupných svedkov, zabezpečovať preklady písomností a pod. Konanie má pre sťažovateľku zvýšený význam, pretože sa v ňom domáha odškodnenia za otcovu nezákonnú perzekúciu počas minulého režimu. Zásah do jej práv je natoľko závažný, že zároveň požaduje primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 000 eur.

3. Z uvedených dôvodov sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jej označených práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní, prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov, priznal jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

II.

Vyjadrenia účastníkov

4. Na výzvu ústavného súdu sa podaním sp. zn. ISprV/n42/2020 zo 14. decembra 2020 doručeným ústavnému súdu 28. decembra 2020 vyjadril k ústavnej sťažnosti predseda okresného súdu, v ktorom uviedol:

«Vec sp. zn. 23C/14/2017 bola dňa 13. 03. 2017 pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. Jane Janics Bajánkovej a následne dňa 13.03. 2017 sudkyňi JUDr. Miroslave Saxovej.

Vo vzťahu k prietahom v konaní sa v celom rozsahu pridriavam upovedomenia o spôsobe vybavenia sťažnosti sťažovateľa zo dňa 22. 04. 2020 vedenej pod sp. zn. ISprV/321/2020, pričom poukazujem na skutočnosť, že konanie je ku dňu 03. 09. 2020 právoplatné skončené, kedy nadobudol právoplatnosť rozsudok č.k. 23C/14/2017-67 zo dňa 06. 08. 2020, ktorým bola žaloba žalobkyne v celom rozsahu zamietnutá...

V prípade, že by Ústavný súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že napriek právoplatnému skončeniu dotknutého konania je potrebné preskúmať prípadné prietahy, uvádzam, že súd v daných obdobiach riadne nekonal z objektívnych príčin bez subjektívneho zavinenia súčasnej zákonnej sudkyne, ako aj pôvodne pridelenej zákonnej sudkyne, a to najmä z dôvodu nadmernej zaťaženia súdneho oddelenia, s tým že predseda tunajšieho súdu sa sťažovateľovi za spôsobené prietahy v konaní ospravedlnil.

Mám za to, že nečinnosti súdu v predmetnom konaní došlo najmä z dôvodu nadmernej zaťaženia samotnej zákonnej sudkyne, vyššieho súdneho úradníka ako aj spisovej kancelárie, pričom nezanedbateľným faktorom vplyvajúcim na celkovú dĺžku konania je fluktuácia zamestnancov tunajšieho súdu. a to na všetkých pracovných pozíciách, vrátane sudcov, v čoho dôsledku opakovane dochádza k prerozdeľovaniu spisov z oddelení odchádzajúcich sudcov medzi sudcov, ktorí zotrávajú v pôsobení na tunajšom súde, a ich následnému preťažovaniu nutnosťou vybavovania aj spisov, ktoré im pôvodne nepatrili.

K vyššie uvedenému zároveň dávam do pozornosti skutočnosť, že v súvislosti s predmetným problémom, ako aj ďalšími skutočnosťami vplyvajúcimi na vznik prieťahov v súdnych konaniach na tunajšom súde, a celkovou nepriaznivou situáciou z hľadiska personálneho obsadenia a množstva nevybavených vecí, bolo opakovane upozorňované Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, ako ústredný orgán štátnej správy vykonávajúci správu súdov v oblasti personálnej, finančnej, organizačnej a ekonomickej, spolu so žiadosťou o riešenie tejto situácie, avšak bezúspešne, z čoho je možné vyvodit' zodpovednosť štátu nielen za túto situáciu, ale aj za samotné prieťahy v konaní.

... za súčasného personálneho stavu Okresného súdu Bratislava I je viac ako iluzórne sa domnievať, že je možné od akéhokoľvek sudcu tunajšieho súdu požadovať vybavenie vecí v lehotách, ktoré by boli komfortné s článkom 48 ods. 2 Ústavy SR a s článkom 6 ods. 1 dohovoru. Ako predseda súdu za uvedený stav necítim absolútne žiadnu zodpovednosť a zároveň vylučujem akúkoľvek zodpovednosť ktoréhokoľvek sudcu tunajšieho súdu za prípadné spôsobené prieťahy v konaní. Za uvedenú situáciu je podľa môjho názoru v plnej miere zodpovedná Slovenská republika, ktorá dlhodobo (viac ako 15 rokov) nerieši objektívnu situáciu Okresného súdu Bratislava I, čo sa bohužiaľ logicky prejavuje aj na nízkej dôveryhodnosti nie len v tunajší súd, ale v súdnu moc všeobecne. Zároveň si dovoľím poznamenať, že mnoho sudcov pracuje vo svojom voľnom čase a to aj počas víkendov pričom sú na hranici psychického a fyzického vyhorenia.

...priemerná zaťaženosť sudcov na Okresnom súde Bratislava I je v trestnoprávnom grémiu cez 100 vecí na jedného sudcu, v občianskoprávnom grémiu cez 500 vecí na jedného sudcu a v obchodnoprávnom grémiu cez 800 vecí na jedného sudcu (obchodný register 2000 vecí na jedného sudcu). Pri takomto zaťažení je viac ako iluzórne sa domnievať, že by

bolo v silách akéhokoľvek sudcu, vybavovať svoju agendu priebežne bez zbytočných prietáhov, pričom tieto sú bez najmenších pochybností výlučne objektívneho charakteru dlhodobým neriešením situácie na Okresnom súde Bratislava I zo strany kompetentných orgánov.

Na základe uvedeného mám za to, že za prietahy v súdnych konaniach na tunajšom súde nenesie zodpovednosť tunajší súd a jeho sudcovia, ale samotný štát. Mám dokonca za to, že by bolo viac ako vhodné, aby túto skutočnosť konštatoval pri svojich nálezoch aj ctený Ústavný súd Slovenskej republiky. Ako predseda súdu rozumiem frustrácii účastníkov konania, ktorí sa mnohokrát nemôžu domôcť termínu pojednávania (nie to ešte rozhodnutia) v dobe, ktorú počítame na roky. V tejto súvislosti poukazujem na skutočnosť, že zrejme na súde (mimo poručenskej agendy) nenájdete sudcu schopného vytýčiť/odročiť pojednávanie v lehote kratšej ako 6 a viac mesiacov. Osobne považujem za neprípustné, aby takýto stav na tunajšom súde pretrvával, avšak Ministerstvo spravodlivosti SR vo veci nekoná...

... v prípade záveru, že právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov porušené bolo, žiadame finančné zadostučinenie, a to najmä s ohľadom na skutočnosť, že sťažovateľka výšku uplatňovaného finančného zadostučinenia neodôvodnila a predseda tunajšieho súdu sa sťažovateľke v liste zo dňa 22, 04, 2020 za prietahy v súdnom konaní sp. zn. 23C/14/2017 ospravedlnil, pričom toho času je konanie právoplatne skončené s negatívnym výsledkom vo vzťahu k žalobe sťažovateľky.»

5. Predseda okresného súdu zároveň uviedol, že netrvá na konaní ústneho pojednávania o prijatej ústavnej sťažnosti.

6. Zákonná sudkyňa JUDr. Saxová vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti, ktoré tvorí prílohu vyjadrenia predsedu okresného súdu, uviedla:

„V sporovej veci vedenej na tunajšom súde pod sp. zn. 23C/14/2017 som bola ako zákonná sudkyňa pridelená Dodatkom č. 2 k Rozvrhu práce na rok 2020 s účinnosťou od 10.02. 2020. Z uvedených dôvodov sa nebudem vyjadrovať k prietahom namietaným pred 10.02. 2020.

Pokiaľ sa týka obdobia od 10. 02. 2020 uvádzam, že spolu s predmetnou vecou mi bolo pridelených v oddelení 23C, 23Cpr, 23Cd, 23Ctud, 23Cr, 23Csr, 23Csp, 23Ca, 23Pc,

23Pc, 364 nevybavených vecí, z toho nerozhodnutých 267 (68 vecí nad tri roky). Vzhľadom na vysoký počet vecí v mojom oddelení, ako aj množstvo vecí, ktoré jednak z hľadiska poradia zápisu ako aj charakteru predmetu sporu vyžadujúceho si prednostné vybavenie veci predchádzali vec sp. zn. 23C/14/2017, ďalej pre prijaté režimové opatrenia za účelom ochrany verejného zdravia pred šírením vírusu COVID-19, moju práceneschopnosť v období od 15.05. 2020 do 24. 06. 2020, došlo k vytýčeniu termínu pojednávania dňa 08. 07. 2020 (t. j. necelých 5 mesiacov po tom, ako mi bola vec pridelená) s dátumom 06. 08. 2020, na ktorom bolo vo veci meritórne rozhodnuté rozsudkom, ktorým súd žalobu v celom rozsahu zamietol, a ktorý pre nepodanie odvolania stranami sporu nadobudol právoplatnosť dňa 03. 09. 2020.

Aj napriek uvedeným objektívnym skutočnostiam majúcim výrazný vplyv na dĺžku predmetného súdneho konania mám za to, že z mojej strany nedošlo k subjektívnym priet'ahom v konaní, a to aj napriek nadmernému zaťaženiu, na ktoré som podľa § 30 ods. 4 zák. č. 385/2000 Z.z. upozornila predsedu súdu listom okrem iných zo dňa 05. 05. 2020. Zároveň a to len vo vzťahu k obdobiu po pridelení veci mojej osobe podotýkam, že sťažnosť na priet'ahy v konaní, ako aj ústavná sťažnosť bola podaná žalobcom v čase, kedy pojednávania súdu boli v zmysle ust. § 3 ods. 1 písm. a) zák. č. 62/2020 Z.z. obmedzené na nevyhnutný rozsah, pod ktorý daná vec, a to aj s poukazom na dôvodovú správu k uvedenému zákonu, vzhľadom na predmet konania a rok nápadu veci, nespádala.“

7. Sťažovateľka v podaní z 2. januára 2021 doručenom ústavnému súdu 7. januára 2021 uviedla, že okresný súd po podaní ústavnej sťažnosti vo veci rozhodol, preto upravuje svoj návrh. Z vykonanej modifikácie petitu ústavnej sťažnosti vyplýva, že v porovnaní s pôvodným návrhom sťažovateľka netrvá na tom, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných priet'ahov.

8. Sťažovateľka v stanovisku k vyjadreniu okresného súdu zo 14. januára 2021 doručenom ústavnému súdu 19. januára 2021 konštatovala, že nespochybňuje tvrdenie predsedu okresného súdu, v zmysle ktorého okresný súd v napadnutom konaní riadne nekonal z objektívnych dôvodov, bez subjektívneho zavinenia súčasnej, ako aj predchádzajúcej zákonnej sudkyne a štát zlyháva pri zaistení riadneho chodu justičného systému. Pokiaľ predseda okresného súdu žiada, aby ústavný súd konštatoval objektívnu

zodpovednosť Slovenskej republiky za stav na okresnom súde, s týmto sťažovateľka súhlasí a navrhuje, aby popri konštatovaní porušenia označených práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní (a popri priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, ako aj náhrady trov) ústavný súd zároveň konštatoval objektívnu zodpovednosť Slovenskej republiky za porušenie sťažovateľkiných práv, ktorá nevytvorila okresnému súdu potrebné predpoklady na to, aby sťažovateľkine práva mohli byť zachované.

Vo vzťahu k požadovanému finančnému zadosťučineniu uviedla, že jej otec bol odsúdený a uväznený, sťažovateľka vyrastala ako „*dcéra kriminálnika*“. Podarilo sa jej dosiahnuť úplnú rehabilitáciu otca, preto následné konanie, v ktorom požadovala odškodnenie, pre ňu malo zvýšený význam, išlo o dovŕšenie satisfakcie.

Čo sa týka skutočnosti, že okresný súd vo veci rozhodol v neprospech sťažovateľky, „... *případ je dokladom o vnútornej rozporuplnosti vo výklade slovenského právneho poriadku. Súd právoplatne uznal, že zomrelý otec navrhovateľky má podľa § 33 ods. 2 zákona č. 119/1990 Sb. v platnom znení per analogiam právo na súdnu rehabilitáciu, ale rovnaký súd sťažovateľke ako dcére a dedičke napriek tomu odškodnenie podľa § 23 ods. 1 tohto zákona odoprel, hoci oňho požiadala riadne a včas*“.

9. Sťažovateľka zároveň vyslovila súhlas s upustením od ústneho pojednávania od prijatej ústavnej sťažnosti.

10. Podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej ústavnej sťažnosti, pretože na základe podaní účastníkov a predloženého spisu okresného súdu sp. zn. 23 C 14/2017 je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vecí. Navyše, účastníci na uskutočnení ústneho pojednávania netrujú.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

14. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním, o postavení jeho sudcov a ich bezúhonnosť ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon o ústavnom súde.

15. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

17. Sťažovateľka sa svojou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom

k porušeniu sťažovateľkou označených práv malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

18. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

19. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

20. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť vecí, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu vecí) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

21. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

22. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 17 Civilného sporového poriadku, ktorý určuje, že súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priesťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

23. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, predmetom napadnutého konania je zaplatenie peňažnej čiastky vo výške 355,98 eur, pričom v zmysle žaloby *„predmetom žaloby je paušálna náhrada ušlého zisku za obdobie nezákonného väznenia [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] od 9. novembra 1945 do 4. decembra 1946“*. Existenciu predmetného nároku sťažovateľka vyvodzuje zo zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení neskorších predpisov. Ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva. Dĺžku konania neovplyvnila skutková či právna náročnosť prerokovávanej veci, o čom napokon svedčí aj skutočnosť, že okresný súd rozhodol vo veci na prvom, jedinom pojednávaní, bez potreby vykonania obsiahleho, náročného dokazovania.

24. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným priesťahom.

25. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietáhov v doterajšom priebehu konania, pričom vychádzal z ústavnej sťažnosti, jej príloh, vyjadrenia predsedu okresného súdu, vyjadrenia zákonnej sudkyne JUDr. Saxovej a obsahu vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 23 C 14/2017.

26. Z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 23 C 14/2017 vyplýva tento priebeh konania:

- 13. marca 2017 – doručenie žaloby sťažovateľky okresnému súdu,
- 6. mája 2017 – okresný súd vyzval žalovaného na vyjadrenie k žalobe,
- 12. júna 2017 – okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného k žalobe,
- 29. januára 2018 – výzva okresného súdu adresovaná sťažovateľke na vyjadrenie sa k vyjadreniu žalovaného, výzva odoslaná sťažovateľke 11. mája 2018, doručená jej 18. mája 2018,
- 28. mája 2018 – okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľky,
- 19. júna 2018 – výzva žalovanému na vyjadrenie sa k vyjadreniu žalobkyne, odoslaná 20. augusta 2018, doručená žalovanému 23. augusta 2018,
- 7. septembra 2018 – okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného,
- 14. marca 2019 – pokyn okresného súdu na doručenie vyjadrenia žalovaného sťažovateľke na vedomie, pokyn realizovaný 13. mája 2019,
- 29. mája 2019 – okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľky,
- 18. októbra 2019 – vyjadrenie sťažovateľky zaslané okresným súdom žalovanému,
- 10. februára 2020 – spis pridelený z dôvodu zmeny rozvrhu práce okresného súdu JUDr. Saxovej,
- 8. júla 2020 – pokyn zákonnej sudkyne na nariadenie termínu pojednávania na 6. august 2020,
- 6. augusta 2020 – pojednávanie na okresnom súde a vyhlásenie rozsudku vo veci samej, ktorým okresný súd žalobu zamietol a žalovanému nárok na náhradu trov konania voči sťažovateľke nepriznal,
- 3. septembra 2020 – nadobudnutie právoplatnosti rozsudku.

27. Z upovedomenia o spôsobe vybavenia sťažnosti z 22. apríla 2020, ktorá tvorí prílohu ústavnej sťažnosti, vyplýva, že sťažovateľka podala predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v napadnutom konaní, ktorá bola okresnému súdu doručená 30. marca 2020. Predseda okresného súdu vyhodnotil sťažnosť sťažovateľky ako dôvodnú a konštatoval, že okresný súd v predmetnej veci nekonal bezodkladne, a to v období od 6. mája 2017 do 29. januára 2018, od 19. júna 2018 do 14. marca 2019 a od 4. októbra 2019 po súčasnosť. Tiež uviedol, že k vzniku prietahov v konaní došlo z objektívnych príčin, bez subjektívneho zavinenia sudkyne Mgr. Jany Janics Bajánkovej, a to najmä z dôvodu nadmernej zaťaženia súdneho oddelenia.

28. Ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu rozhodovaciu prax, podľa ktorej ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie sťažovateľom označeného základného práva (I. ÚS 42/01, III. ÚS 59/05, I. ÚS 191/2015). Na kratšie obdobia nečinnosti ústavný súd spravidla prihliada vtedy, keď sa vyskytli opakovane a zároveň významným spôsobom ovplyvnili dĺžku súdneho konania (I. ÚS 19/00, I. ÚS 39/00, I. ÚS 57/01).

29. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že v napadnutom konaní opakovane dochádzalo k nečinnosti okresného súdu v trvaní niekoľkých mesiacov, konkrétne ide o obdobie od 12. júna 2017 do 11. mája 2018 (11 mesiacov), od 7. septembra 2018 do 13. mája 2019 (8 mesiacov), od 29. mája 2019 do 18. októbra 2019 (viac ako 4 mesiace) a od 18. októbra 2019 do marca 2020 (viac ako 4 mesiace).

30. Vo vzťahu k obdobiu od marca 2020 do júla 2020 (keď došlo k nariadeniu pojednávania) ústavný súd konštatuje, že v tomto období nebolo možné zo strany súdu riadne konať s ohľadom na všeobecne známe okolnosti v súvislosti s opatreniami proti šíreniu vírusového ochorenia COVID-19, pričom, ako to vyplýva z vyjadrenia zákonnej sudkyne JUDr. Saxovej, táto bola práceneschopná od 15. mája 2020 do 24. júna 2020. Ide preto o okolnosti, ktoré nemožno pričítať na ťarchu okresného súdu.

31. Z uvedeného je zrejmé, že okresný súd bol v súhrne nečinný viac ako 27 mesiacov, čo predstavuje väčšiu časť celkovej dĺžky konania (3,5 roka), a teda

opakované obdobia nečinnosti okresného súdu významným spôsobom ovplyvnili dĺžku konania.

32. Pokiaľ ide o obranu okresného súdu vysokým počtom nevybavených vecí a personálnou poddimenzovanosťou okresného súdu – túto ústavný súd nemôže akceptovať, aj keď citlivo vníma a reflektuje kapacitné (personálne a iné) problémy výkonu súdnictva, ktoré sú na niektorých súdoch výrazné a nimi nezavinené. V tejto súvislosti však ústavný súd musí poukázať na svoju judikatúru, podľa ktorej nie je možné prenášať technicko-organizačné problémy štátnych orgánov na účastníkov konania, čo platí o to viac, ak to má za následok porušenie ich základných práv alebo slobôd. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 127/04) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (IV. ÚS 97/04, IV. ÚS 136/03, IV. ÚS 35/06, II. ÚS 481/2017). Rovnako tak uviedol, že hoci nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania (pozri napr. I. ÚS 119/03, II. ÚS 179/2013, II. ÚS 264/2013, II. ÚS 481/2017), ktorí od súdu právom očakávajú ochranu svojich práv na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

33. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

34. Vo vzťahu k tej časti ústavnej žiadosti, ktorou sťažovateľka žiadala nálezom konštatovať objektívnu zodpovednosť Slovenskej republiky za porušenie jej práv, ústavný súd poukazuje na § 2 ods. 1 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene

a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), podľa ktorého súdy v Slovenskej republike pri výkone súdnictva prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci v civilnom procese. Podľa § 6 ods. 1 zákona o súdoch okresné súdy konajú a rozhodujú ako súdy prvého stupňa v občianskoprávných a v trestnoprávných veciach, ak predpisy o konaní pred súdmi neustanovujú inak.

35. Civilný spor medzi sťažovateľkou a žalovaným je oprávnený ako súd prvej inštancie prejednať a rozhodnúť iba okresný súd (v prípade podania odvolania krajský súd ako súd odvolací, k podaniu odvolania však v predmetnom prípade nedošlo, pozn.). Ústavný súd nespochybňuje tvrdenia okresného súdu (s ktorými napokon súhlasí aj sťažovateľka) o personálnej situácii na okresnom súde, zaťažnosti súdu, napriek tomu však musí konštatovať, že k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov môže dôjsť iba postupom toho orgánu verejnej moci, ktorý konanie vedie. Navyše, koncepcia čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 zákona o ústavnom súde nevytvára priestor na konštatovanie „objektívnej zodpovednosti“ za porušenie práv vo výroku nálezu tak, ako to navrhuje sťažovateľka. V tejto časti preto ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovел (bod 4 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

36. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

37. Hoci ústavný súd dospel k záveru o porušení označených práv sťažovateľky, neprikázal okresnému súde, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov, a to vzhľadom na skutočnosť, že medzičasom bolo napadnuté konanie právoplatne skončené (v čase rozhodovania o ústavnej sťažnosti už zo strany okresného súdu nie je potrebný ani postup podľa § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku, pretože rozsudkom okresného súdu úspešnému žalovanému nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni nebol priznaný), pričom s ohľadom na právoplatné skončenie napadnutého konania sťažovateľka upravila

petit ústavnej sťažnosti tak, že upustila od žiadosti o uloženie takéhoto príkazu okresnému súdu (podaním z 2. januára 2021 doručeným ústavnému súdu 7. januára 2021).

38. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

39. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal.

40. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

41. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadost'učinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

42. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 3 000 eur, čo odôvodnila tým, že „... *konanie má pre sťažovateľku zvýšený význam, pretože sa v ňom domáha odškodnenia za otcovu nezákonnú perzekúciu počas minulého režimu...*“.

43. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

44. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

45. Vzhľadom na dĺžku konania vedeného okresným súdom, berúc do úvahy jeho neodôvodnenú nečinnosť v trvaní 27 mesiacov, predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľky, ako aj všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 200 € pre sťažovateľku za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde.

46. Ústavný súd nevyhovel časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 4 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

47. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

48. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

49. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľke náhradu trov konania v sume 375,24 € z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie sťažnosti) v hodnote po 177 € vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 10,62 €. Náhradu za tretí a štvrtý úkon právnej služby – podanie z 2. januára 2021 a stanovisko k vyjadreniu okresného súdu zo 14. januára 2021 ústavný súd sťažovateľke nepriznal, pretože obsah doručených podaní nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci.

50. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

51. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2021

Robert Šorl
predseda senátu